

Hänvisning
VN/20868/2026

Social- och hälsovårdsministeriet

Kontaktperson
Jurist Camilla Hägglund-Palmqvist

registratorskontoret.shm@gov.fi

Ärende

Begäran om utlåtande om ett utkast som gäller tagande i förvar av personer under 15 år som misstänks för brott

Ålands landskapsregering har den 3 juli 2026 beretts tillfälle att inkomma med ett utlåtande om ett utkast som gäller tagande i förvar av personer under 15 år som misstänks för brott

Bakgrund och målsättningar

Social- och hälsovårdsministeriet har begärt utlåtande om ett utkast till bestämmelser som gäller tagande i förvar av personer som misstänks ha begått en brottslig gärning innan de fyllt 15 år. Remissen utgör en komplettering till det tidigare utkastet till regeringsproposition med förslag till lag om särskilt skydd för barn samt tillhörande lagändringar vilket var föremål för remissbehandling under perioden 27 april–15 juni 2026.

Enligt gällande lagstiftning får en person under 15 år som misstänks för brott inte anhållas. De nuvarande möjligheterna att ingripa består i huvudsak av bestämmelser om gripande under en kortare tid (högst 12 timmar) enligt tvångsmedelslagen samt skyldigheten att närvara vid förundersökning i högst 24 timmar enligt 6 kap. 5 § i förundersökningslagen. Erfarenheten har visat att dessa åtgärder i vissa situationer är otillräckliga, särskilt när det gäller barn under 15 år som misstänks för allvarlig eller upprepad brottslighet. Begränsningarna försvårar i praktiken möjligheterna att säkerställa en ändamålsenlig förundersökning och att samtidigt göra en tillräcklig bedömning av barnets behov av barnskyddsåtgärder.

I det aktuella propositionsutkastet föreslås därför att en person som misstänks ha begått en brottslig gärning före 15 års ålder, under vissa i lag angivna förutsättningar, ska kunna tas i förvar i polisens lokaler. En grundläggande förutsättning är att åtgärden är nödvändig med hänsyn till barnets behov av barnskydd eller andra utredningsbehov som ligger i barnets intresse. Det föreslagna förfarandet utgör ett nytt tvångsmedel och

förutsätter även att det finns misstanke om att personen försvårar förundersökningen. Åtgärden ska endast tillämpas vid allvarigare brott.

Enligt förslaget ska förvarstiden uppgå till högst 72 timmar.

Landskapsregeringens utlåtande:

Landskapsregeringen har den 5.6.2026 lämnat ett utlåtande gällande utkast till regeringens proposition med förslag till lag om särskild skydd för barn och till lagar som har samband med den, ÅLR 2026/2662.

Landskapsregeringen har inte tagit del av hela förslaget på svenska då endast ett sammandrag av utkastet och lagtexten finns översatt till svenska. Enligt 38 § självstyrelselagen för Åland ska skriftväxling mellan statliga myndigheter och landskapsregeringen ske på svenska. Om ett lagstiftningsärende inte är av särskild betydelse för Åland, men det ansvariga ministeriet anser att det vill informera landskapsregeringen om ärendet eller bereda landskapsregeringen tillfälle att yttra sig får informationen ges med en tillräcklig sammanfattning på svenska av de huvudsakliga lagförslagen och paragrafförslagen på svenska, vilka samtliga exempelvis kan ingå i ett betänkande som i övrigt publicerats enbart på finska. Landskapsregeringen gör bedömningen att den översättning som gjorts är tillräcklig för att landskapsregeringen ska kunna avge sitt utlåtande. Landskapsregeringen yttrar sig således enbart över den information som finns på svenska.

Landskapsregeringen konstaterar att utkastet till samtliga delar berör rikets lagstiftningsbehörighet enligt självstyrelselag för Åland (FFS 1144:1991) 27 § 23 p. och således berör den inte åländsk lagstiftningsbehörighet.

Trots att förslaget till alla delar berör rikets lagstiftning önskar landskapsregeringen framföra följande:

Landskapsregeringen förhåller sig med försiktighet till förslaget att införa en möjlighet att ta personer under 15 år i förvar med anledning av misstanke om brottslig gärning. Ett sådant ingripande innebär en betydande begränsning av ett barns personliga frihet och därför bör barnets bästa, proportionalitet och behovet av att i första hand använda stödande och förebyggande åtgärder vägas in.

Landskapsregeringen menar att förstahandsåtgärderna bör vara att barn under 15 år inte bör omfattas av ett system som innebär frihetsberövande i form av förvar på grund av misstanke om brott. Utgångspunkten bör även fortsättningsvis vara att barn i denna ålder bemöts genom barnskydds- och andra stödåtgärder, där fokus ligger på barnets behov, rättigheter och möjligheter till en positiv utveckling.

Landskapsregeringen önskar ytterligare beröra frågan om rättssäkerhetsgarantier för de barn som berörs. Detta gäller särskilt barns rätt att förstå sin situation, att kunna göra sin röst hörd och att få tillgång till myndighetskontakter på ett språk som de fullt ut behärskar. Målsättningen bör vara att språkkunskaperna hos myndigheterna som är ansvariga för dessa åtgärder är tillräckliga i hela landet för att svenskspråkiga barn bemöts på svenska i alla skeden av processen, från det första ingripandet och den fortsatta myndighetshanteringen till eventuella barnskyddsåtgärder. Ett barn som befinner sig i en särskilt utsatt situation och som dessutom kan vara föremål för ett ingripande som innebär en begränsning av den personliga friheten måste kunna kommunicera med myndigheterna på sitt eget språk. Detta är en förutsättning för ett rättssäkert förfarande och för att principen om barnets bästa ska kunna förverkligas i praktiken.

Landskapsregeringen vill därför framhålla vikten av att den fortsatta beredningen säkerställer att de språkliga rättigheterna beaktas redan vid genomförandet av lagstiftningen och att de praktiska förutsättningarna för svenskspråkig service är tryggade speciellt i situationer där ett barn tas i förvar.

Minister


Ingrid Zetterman

Jurist


Camilla Hägglund-Palmqvist

